

Prøveudtagning af råvarer og kraftfoder til NIR analyse

Af: Niels Bastian Kristensen, SEGES Kvæg

1	KMP-råvarer/kraftfoder er en hurtig-metode, baseret på NIR-scanning, der anvendes til at analysere næringsstofsammensætning af rapskager, rapsskrå, sojaskrå, sojakage, kraftfoder og råvaremix. Analysen er vejledende og bør følges op med prøveudtagning i samråd med sælger og kemisk analyse, hvis der er fundet væsentlige afvigelser mellem analysen og deklareret sammensætning.	
2	Ved udtagning af prøver tilstræbes det at opnå en prøve, der er repræsentativ for et givent parti foder. Generelt ønskes kun prøver, der repræsenterer et helt parti. Der kan udtages flere delprøver af samme parti, hvis der er mistanke om utilsigtet variation i partiet.	
3	For partier på gulv udtages ca. 15 (små) håndfulde. Hver håndfuld udtages fra et separat område af partiet.	
4	Udtag ikke direkte på overfladen og undgå at prøven afblander ved overførsel til prøveposen.	
5	Når prøven er indsamlet (ca. 500 gram), sikres dokumentationen i form af følge- og indlægssedler. Findes postkassen ikke allerede, anbefales det, at opsætte en postkasse, hvor chaufføren kan aflevere følge- og indlægssedler.	
6	Noter CHR-nummer og udtagningsdato på dokumenterne og læg dokumenterne i prøveposen. Luk prøveposen omhyggeligt, og opbevar prøven tørt og køligt indtil afsendelse/indlevering.	

7	Ved udtagning af prøver af partier oplagret i silo er der fare for overslæbning mellem partier, og det er ofte vanskeligt at udtage prøver repræsentativt fra hele partiet. Det anbefales, at der kun udtages prøver fra siloer, der har været helt tømte inden levering. Kontroller i forbindelse med tømning af siloen, om siloen er forurenet af gammelt foder (belægninger / klumper, jf. melbillelarverne vist nedenstående).	
8	Den sikreste måde at udtage prøver af foder, opbevaret i silo, er at udtage flere delprøver over tid, f.eks. ved at fylde foder i separate poser over flere dage. Til slut udtages delprøver fra hver pose til den prøvepose, som indsendes til analyse.	
Temperaturkontrol og anbefalinger vedr. partier med mistanke om fejl og mangler		
9	Sker prøveudtagning som led i modtagekontrol anbefales det at måle temperaturen i foderpartiet med et spydtermometer. Temperaturen i varen må ikke være mere end 5°C over maksimumstemperaturen de sidste 36 timer inden levering.	
10	Sker prøveudtagning som led i udredning af mistanke om fejl eller mangler, kan det ud over en repræsentativ prøve, også være aktuelt at udtage delprøve af særlige belastede områder af partiet (eksemplet viser meldrøjer i leveret parti af ludet rug).	
11	Det er dog ofte vanskeligt at analysere sig frem til betydningen og giftigheden af stærkt forandrede dele af et parti foder. Indsendelse af ikke repræsentative prøver (f.eks. klumper) bør ske ifølge aftale med laboratoriet (eksemplet viser klumper fra et parti rapskager).	
12	Hvis der indsendes prøver indeholdende skadedyr, skal man være opmærksom på at udgå udtørring under forsendelse og at nogle skadedyr kan gnave sig igennem prøveposer m.v. Billedet viser melbillelarver modtaget med prøve af kraftfoder (larverne spredes under forsendelse da de uden problemer gnaver huller i prøveposerne).	
13	Ved mistanke om fejl eller mangler i leveret foder, underret straks sælger om forholdet og iværksæt foranstaltninger, der minimerer evt. skadevirkninger på produktionen.	

Find mere information på LandbrugsInfo/KMP eller send spørgsmål til nbk@seges.dk